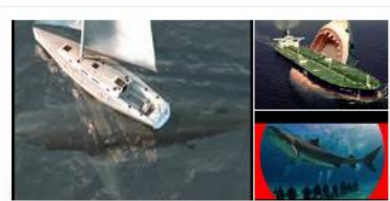

Apvienotais sociālo zinību un latviešu valodas un literatūras
metodisko apvienību vadītāju
informatīvais seminārs
“Ievads medijpratībā”

Sociālie mediji un digitālā pratība

Dr.sc.comm. Līva Brice

Shark Megalodon Ca...

House

The World's Biggest Sna...

Catfish

The World's Smallest Dog Ever Acc...

Vai šis ir pasaulē lielākais mājas kaķis?

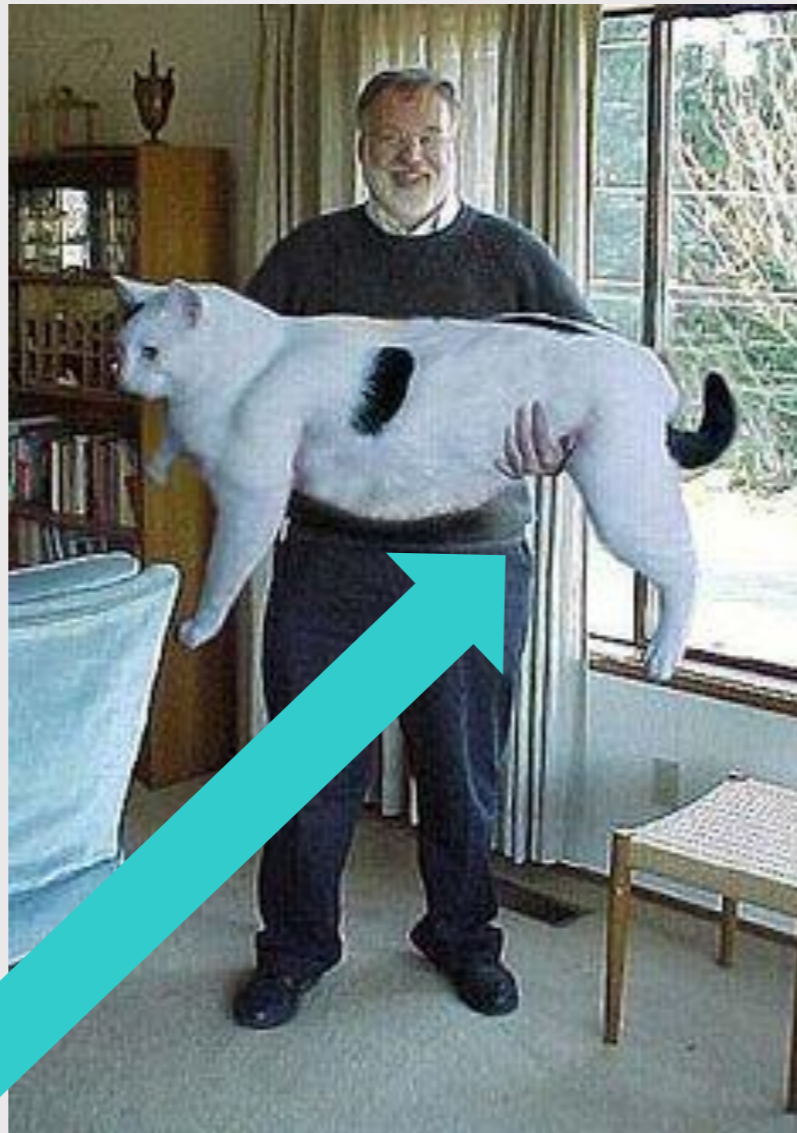
Rodžers (*Rodger Degagne*) ar savu kaķi Sniegabumbu (*Snowball*)

Ir bilde, kur saimnieks tur kaķi rokās!

Kaķis sver 40,8kg (90 mārciņas)

Īpašnieks strādā «Atomic Energy of Canada Limited»

Roka ???

Kordels (*Cordell Hauglie*) un viņa kaķis Lēcējs (*Jumper*)

Photoshop – kā joks meitai

Stāsts sākās ap 2000. gadu,
bet

attēls joprojām ir aprītē

Ko mums māca pasaulē lielākais mājas kaķis?

- Lietotāju radīts saturs
  - Es, tu, viņš, viņa
- Viss ir viegli izdarāms
  - Radīšana un izplatīšana
- Ne viss ir patiesība
  - Joki, satīra, mākslīgi radītas situācijas

Šodien

Digitālā pratība

-) Pamata izpratnes
-) Vizuālā pratība

Sociālo mediju pratība

-) 3 C
-) Atbildīga radīšana
-) Digitālā pilsoņa iezīmes

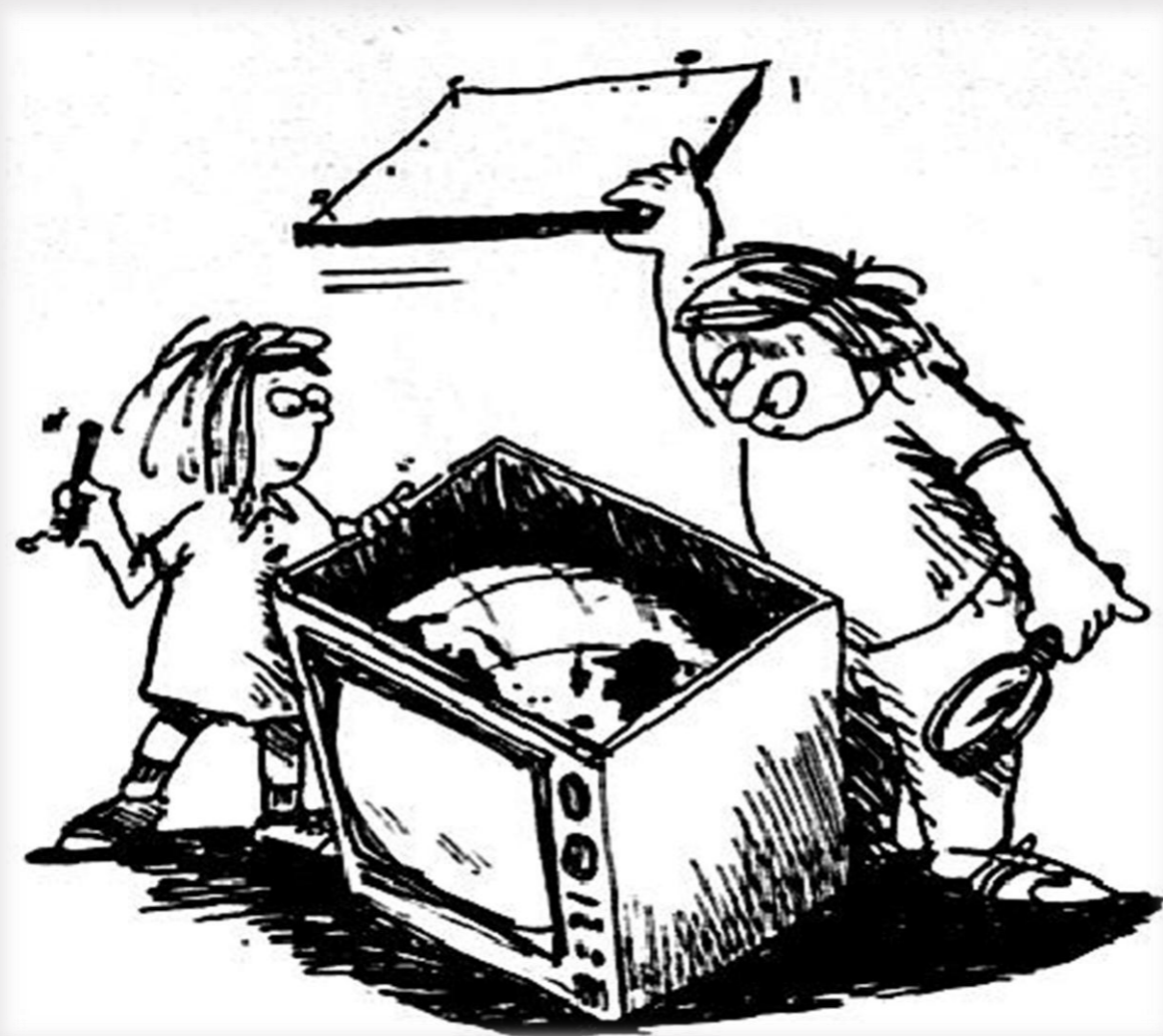
Pāris piemēri

-) Kāpēc digitālā un sociālo mediju pratība ir svarīga?

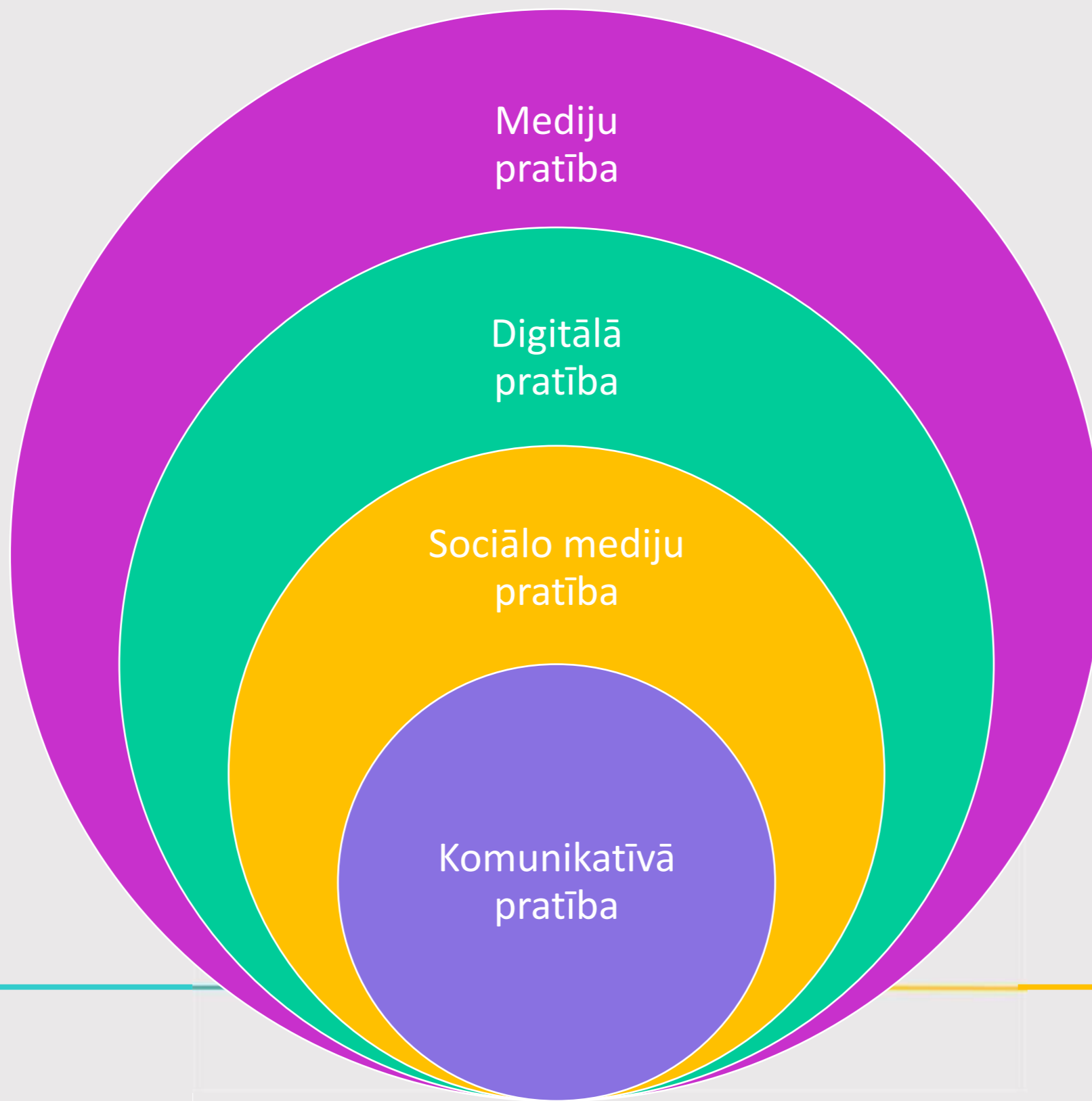

pratība

Mediju Digitālā Sociālo mediju

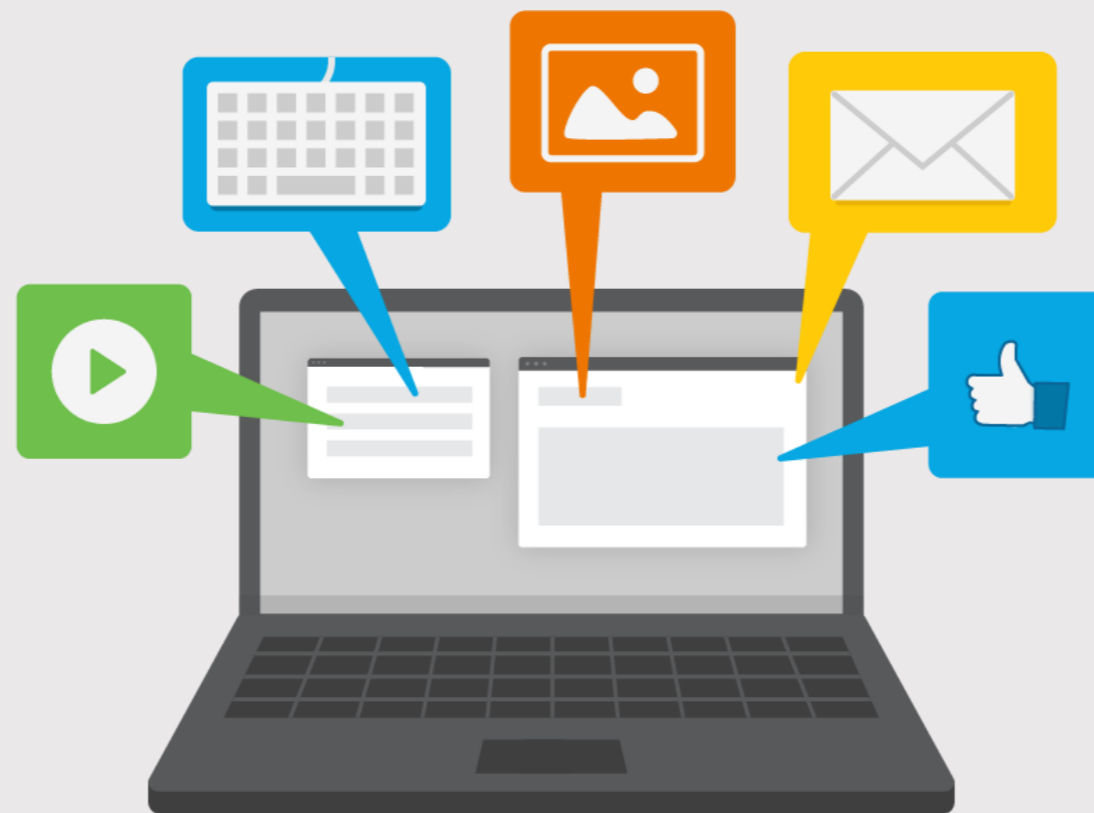

Pratības

Zināt KĀ lietot tehnoloģijas ir labi, bet zināt KAD un KĀ tās lietot, ir vēl labāk

Digitālā pratība ir spēja lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, lai atrastu, vērtētu, radītu un komunicētu informāciju, piemērot abām – gan kognitīvām, gan tehniskām prasmēm

- Prasme lietot tīmekli, pārlūkprogrammas, meklēšanas rīkus, e-pastus, wiki, blogus, Photoshop, Powerpoint, utt.
- Izvēlēties atbilstošu mediju – izprast platformu atšķirības un zināt priekšrocības, lai veiksmīgā nodotu savu vēstījumu
  - Novērtē tiešsaistes avotos precizitāti/uzticamu informāciju

82% iedzīvotāju
izmanto internetu
[/internetworldstats.com/](http://internetworldstats.com/)

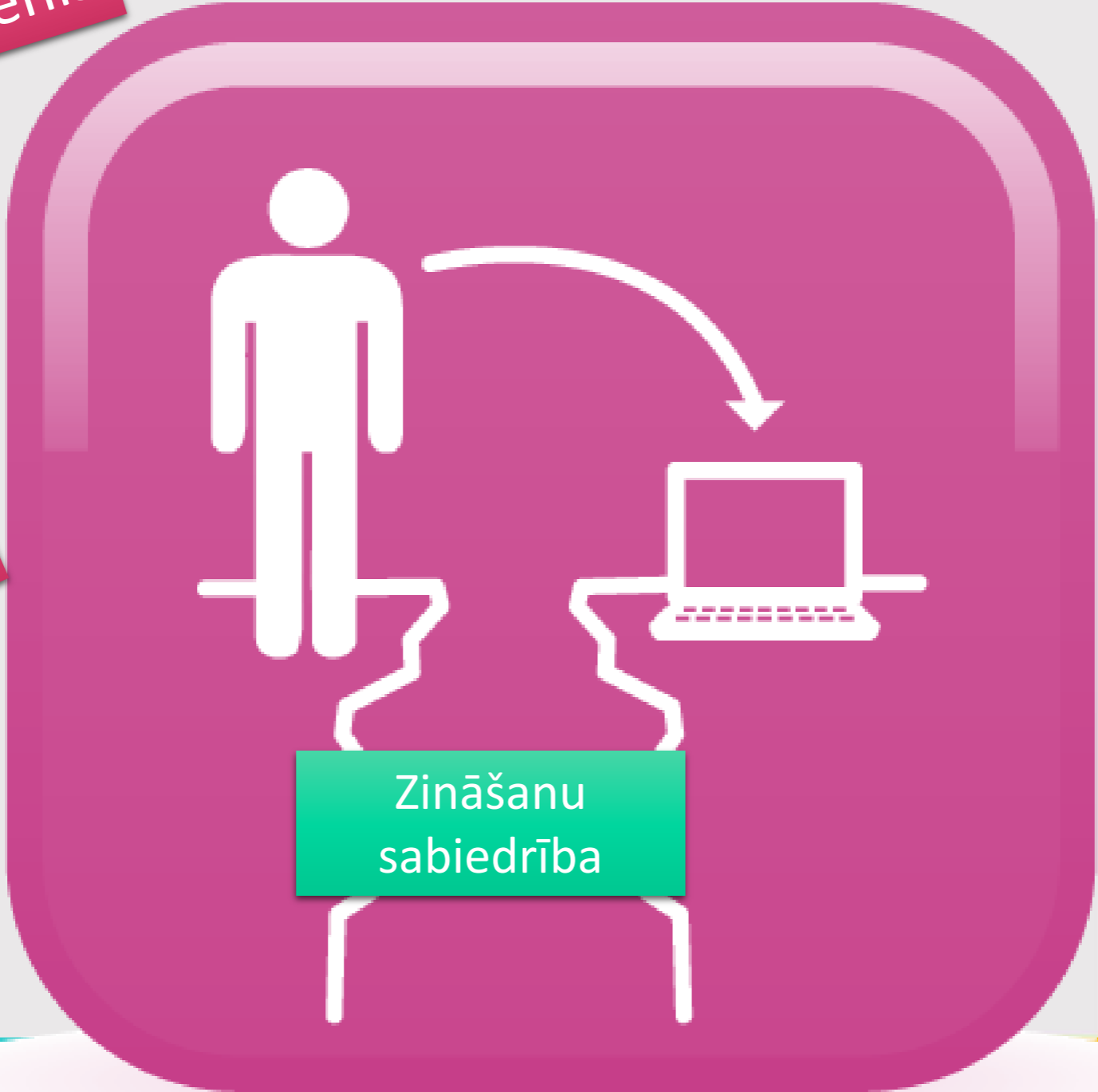
Digitālā plaisa

Ienākumu līmenis

Vecums

Pieejamība

Dzīves vieta

Zināšanu
sabiedrība

Vizuālās kultūras uzplaukums

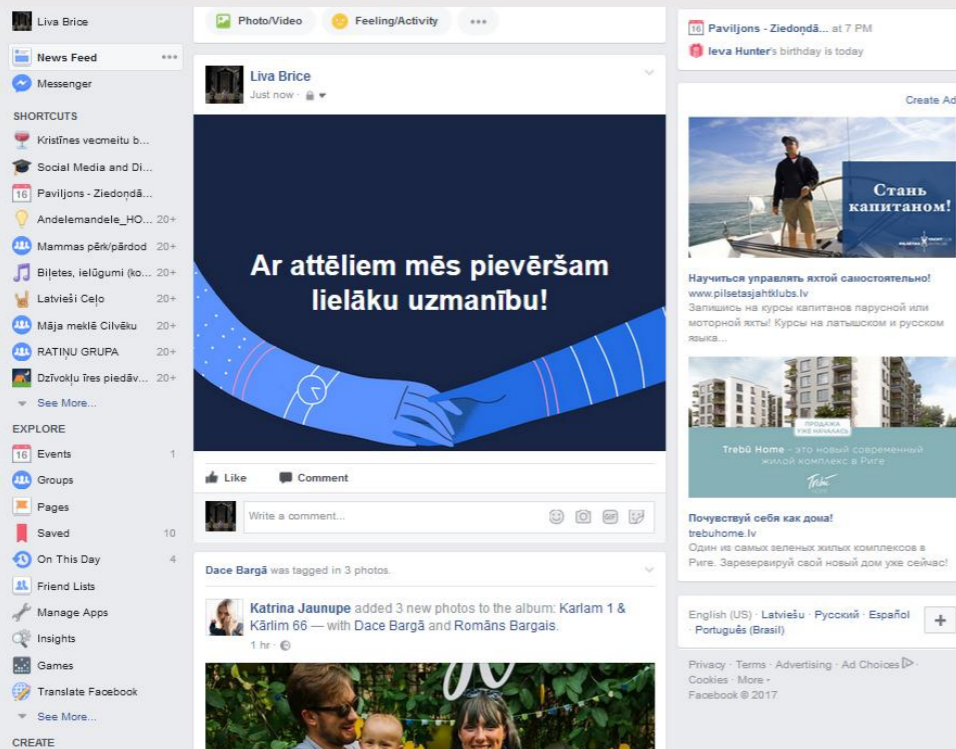
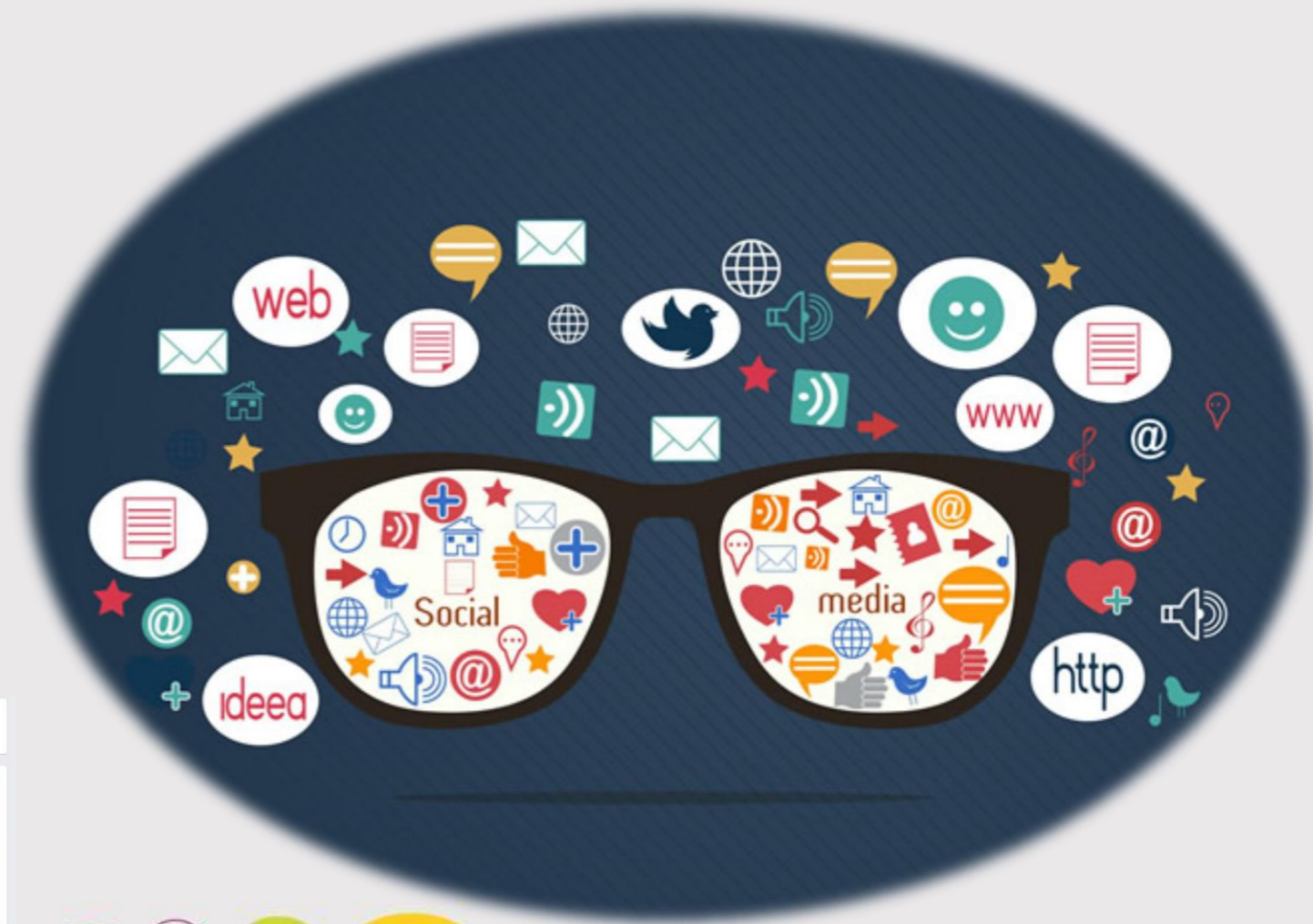
Izaicinājumi?

Jaunas platformas,
kurās pamatā ir
vizuālā informācija

Vizuālās informācijas pieaugums
esošajās platformās

Prasmes un rīki, lai redzētu
(ne tikai izlasītu)

<https://twitter.com/guardian/status/890247474778185729>

**“The thing about
quotes on the Internet is
you cannot confirm
their validity.”**

~ Abraham Lincoln

1809-1865

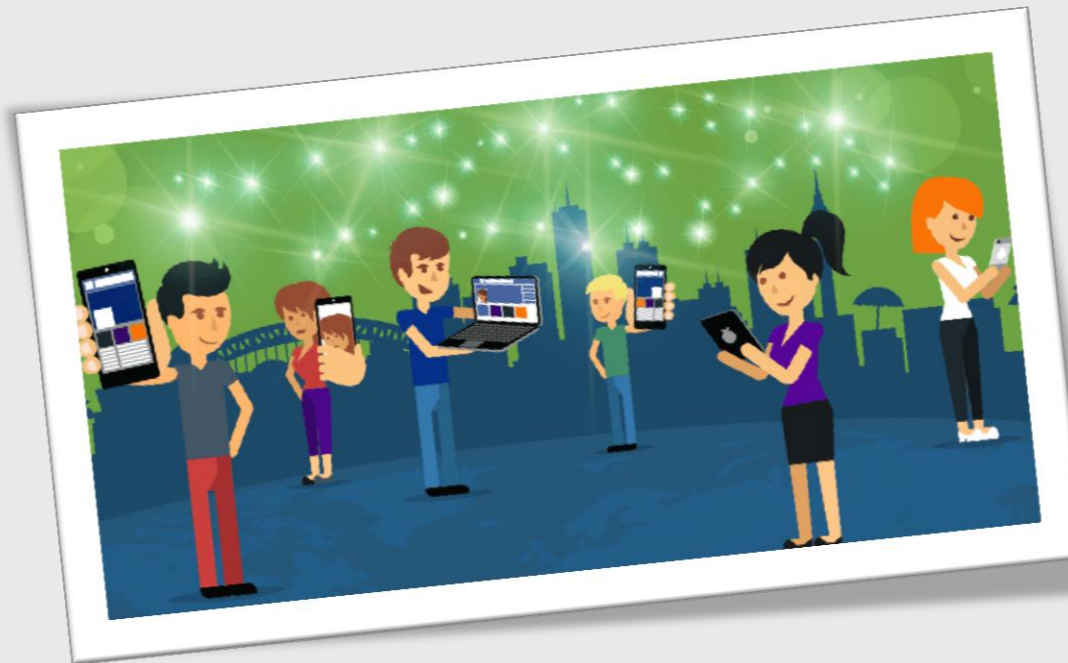

Sociālo mediju pratība

Sociālajos medijos mums VIENMĒR ir divas lomas

Patērētājs

- Lasu
- Skatos
- Spēlēju

Iesaistos saturā

Radītājs

- Ieraksti
- Patīk, dalīties
- Komentāri

Sociālo mediju pratība ir 3C - satura radītājs (content creator, pārvaldītājs (curator) un saistītājs (connector)

Reputācijas pārvaldība

Privātums

Personīgā tēla pārvaldība

Sociālo mediju pratība ir spēja
atbilstoši un atbildīgi komunicēt un
izvērtēt kritiski sarunas
iekš sociāli-balstītām tehnoloģijām.

(Karen Tillman)

Kritiskā domāšana

Ikviens var publicēt tiešsaistē ko
vēlas, jāmeklē apstiprinājumi
informācijas ticamībai

Tīkla izpratne

- Identificēt tīklu
- Atrast kontaktus
- Pievienoties sarunām

Facebook ziņas neraksta!

Sociālie mediji ir
platformas,
kurās MĒS,
lietotāji, uzņēmumi
un organizācijas
dalāties ar saturu!

- Kur tu to
dzirdēji?
- Izlasīju
Facebook!

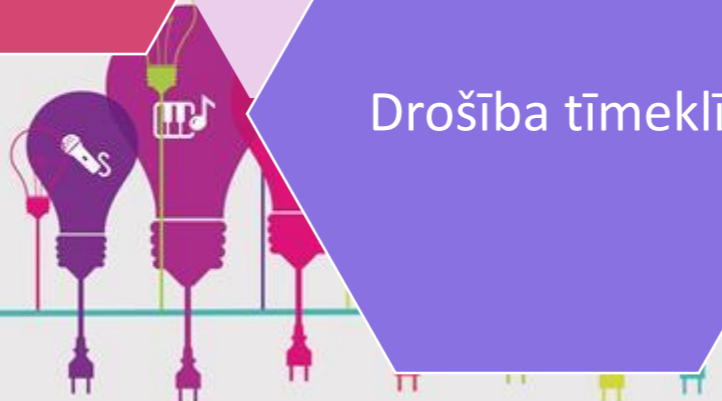
Filtru burbuļi!

Pārbaudīt, pārbaudīt, pārbaudīt

- Izlasi vairāk kā tikai virsrakstu
  - Apskati publicēšanas datumu
  - Pārbaudi avotu
  - Iegūglē!
  - Meklē pamatojumu, pierādījumus
-
- Izvērtē kritiski!

I CAN BE GOUGLED
THEREFORE
I AM

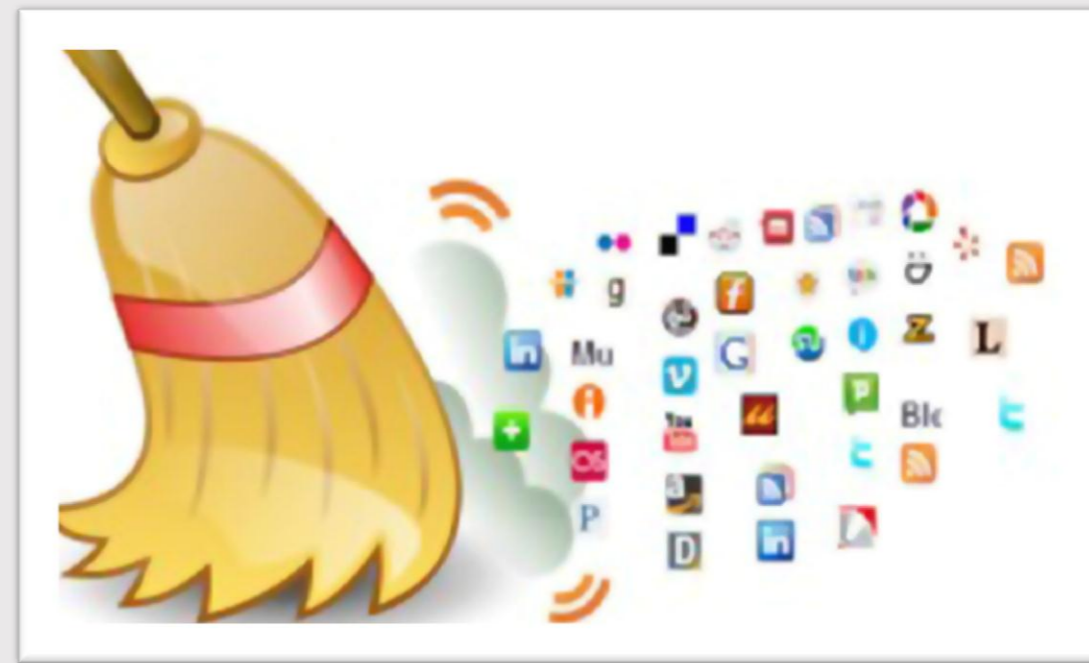

Reputācijas pārvaldība

Digitālie netīrumi

- Sevi-apsūdzošī materiāli
  - Alkohola patēriņš, ne-izglītība
- Troļļošana
  - Kaitinoši un bezjēdzīgi komentāri
- Liela mute
  - Neapmierinātība ar iepriekšējo pieredzi
- Aizdomīgi draugi
  - Nepiedienīgi komentāri, dīvainas diskusijas
- Viss ir negatīvi – privātās dzīves līkloči

Sava tēla pārvaldība

Sociālo mediju pratība

iespaidu
menedžments

kritiska satura
lietošana un
patērēšana

saprātīgs izvēļu
menedžments

tehnoloģiju
menedžments

monitorings

atbildīga
“sarunāšanās”

informācijas
menedžments

Tikai tāpēc, ka kāds
uzaug lietojot sociālos
medijus, nepadara
viņu par sociālo
mediju lietošanas
ekspertu.

Ryan Holmes
CEO, HootSuite

Sociālo mediju mīti

1 mans profils ir aizsargāts

es izdzēsu ierakstu

mani darba kolēģi/pasniedzēji/vecāki/ ... neseko man sociālajos tīklos

Piemērs I

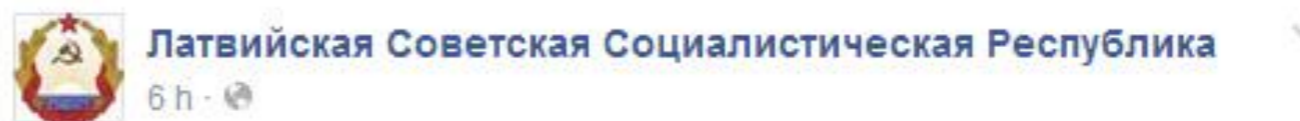
Privātums nav iespējams!

"I wouldn't use it in a classroom, no," she said. "But Facebook is not the classroom. And it's not open to the students of my classroom. They are not supposed to see it. I have privacy in place so they don't see it."

CBS, February 6, 2011

Piemērs II

Эпидемиологический прогноз

Skatīt tulkojumu

Patīk · Komentēt · Dalies · 61 42 12

61 cilvēkiem tas patīk.

Mediju lietotprasmes!

Īpašu sašutumu izraisījis fakts, ka to vidū, kuri pielikuši attēlam atzīmi "patīk" jeb "like", ir Rīgas 40. vidusskolas skolotāja Tatjana Arsenjeva. Pati skolotāja gan saka, ka tā esot bijusi tikai kļūda un neesot sapratusi attēla jēgu.

DELFI.lv, 11. novembris 2014

Piemērs III

Dāvis Valģis
@HallrWulfSige
I'm a politically active history student from Latvia
Letland
Joined April 2013

TWEETS 11 FOLLOWING 43 FOLLOWERS 15 LIKES 5

Follow

Tweets Tweets & replies

Pinned Tweet

Dāvis Valģis @HallrWulfSige · Feb 13
The weak should admire the strong

Dāvis Valģis @HallrWulfSige · Mar 5
Hans Westmar is a truly inspiring movie. A real gem

Dāvis Valģis @HallrWulfSige · 8 Feb 2016
The problem of modern feminism

The problem of modern feminism
"The problem of modern feminism" discusses how 3rd wave feminism is dragging down the modern society and destroying our values.
hubpages.com

Dāvis Valģis @HallrWulfSige · 11 Jun 2013
"History repeats itself, first as tragedy, second as farce."

Who to follow · Refresh · View all

Kārlis Būmeisters @Karl...
Follow

Jānis Stibelis @Stibelis ...
Follow

Ralfs Eilands @RalfsEilands
Follow

Worldwide Trends · Change

#HappyBirthdayLadyGaga
25.6K Tweets

#HistoriaSadEn3Palabras
5,124 Tweets

#RobotHipHop
11.4K Tweets

#1DayToPurposeTourBRASIL
15.3K Tweets

#UnTwittParaDecirte
12.5K Tweets

Ierakstiem sociālajos tīklos nav derīguma termiņa

lesniegumā, kura kopiju apskatīja portāls "Delfi", LU rektoram Indriķim Muižniekam un LU fonda vadītājam Ivaram Lācim komisijas vadītājs Kārlis Kangeris skaidro, ka 22 gadus vecā Vaģa ieraksti tviserī liecina par totalitāra režīma slavināšanu. Komisija lūdz nekavējoties lauzt līgumu un izvērtēt procedūru, kādā turpmāk LU Vēstures un filozofijas fakultāte veic stipendiātu rekomendēšanu.

Piemērs IV

Facebook Conversations Used As Evidence In Exam Cheating Case

Posted Aug 25, 2009 by [Robin Wauters](#)

Two Belgian college students have been flunked for cheating on their written exams, getting zero points for two courses because they had reportedly been caught exchanging responses during the tests. Notably, the determining evidence used in the case came straight from [Facebook](#) conversations held by the two students and some of their friends.

Crunchbase

Facebook

FOUNDED
2004

OVERVIEW

Prīvāts vai publiski?
Tas nav vairs jautājums!

Vai vēstījums ir piemērots sociālajam tīklam, vai labāk to komunicēt citā veidā?

Iemesls

Kam šis vēstījums ir domāts?

Vai kādu vēl bez manis interesēs šis saturs?

Vēstījums

Vai pilnīgi visi to var lasīt?

Vai es kādu aizskaršu publicējot šo saturu?
Ko?

Vai saturu nevar pārprast?

Formāts

Pārbaudīta rakstība?

Vai es neizmantoju pārāk daudz saīsinājumu?

Vai var saprast ko es ar to vēlos pateikt? Vai tas nav pārāk neskaidrs?

Iemesls

Cik reizes es jau šodien esmu ko publicējis?

Vai es neizmantoju sociālos tīklus kā zibens novedēju?

Vai tā ir ātrā komunikācija, vai labi pārdomāta?

Vai tas tiešām ir kaut kas ar ko es vēlos dalīties, vai man tikai gribas *papļāpāt*?

**Vienmēr
pavaicā
sev:**

Kļūt par digitālu pilsoni

Izveidot un koplietot sociālo identitāti

Izprast intelektuālo īpašumu

Ētiska informācijas izmantošana

Piedalīties kā globālais papildinātājs

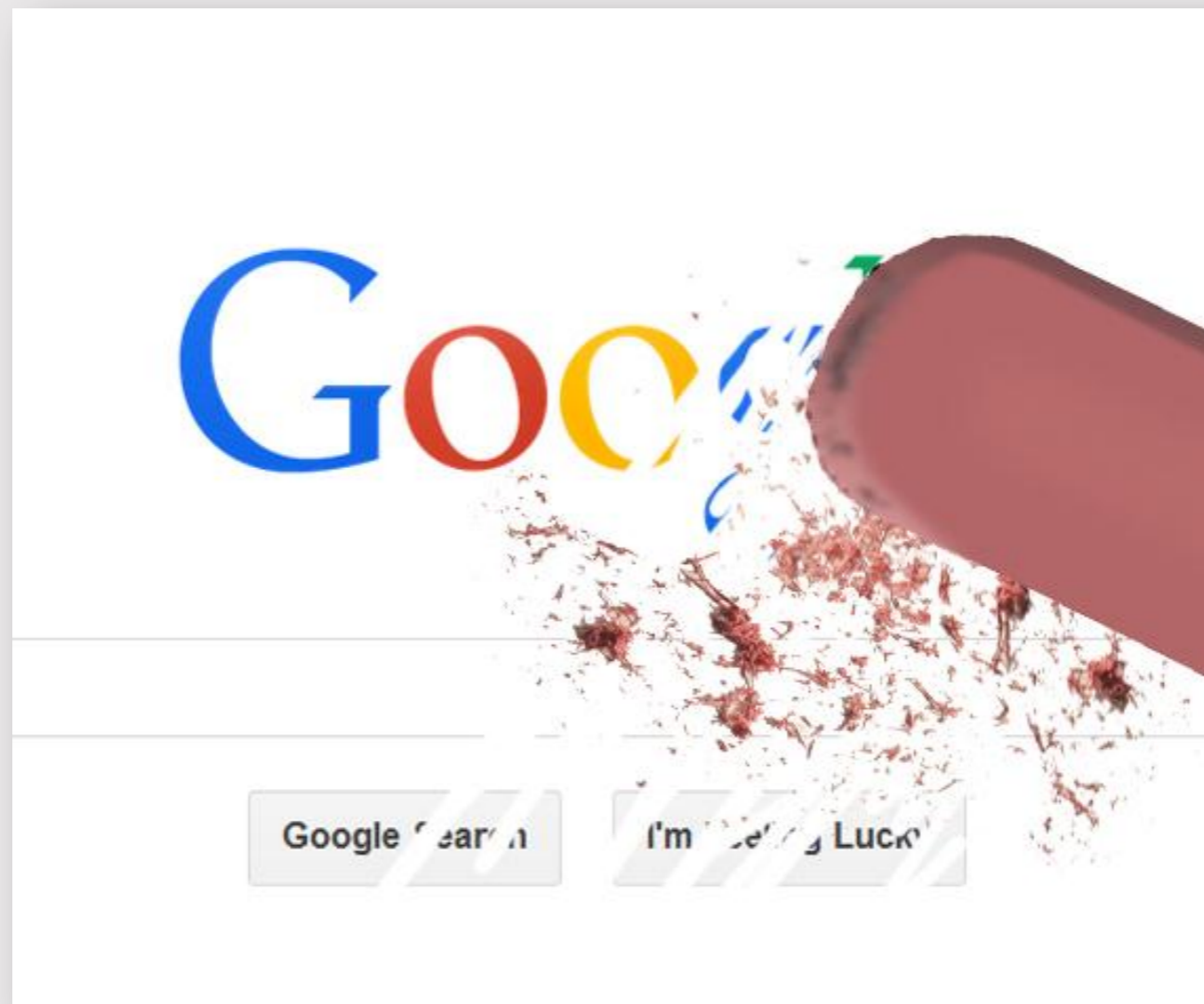

Radīt un pārvaldīt

Paldies par uzmanību! Jautājumi?

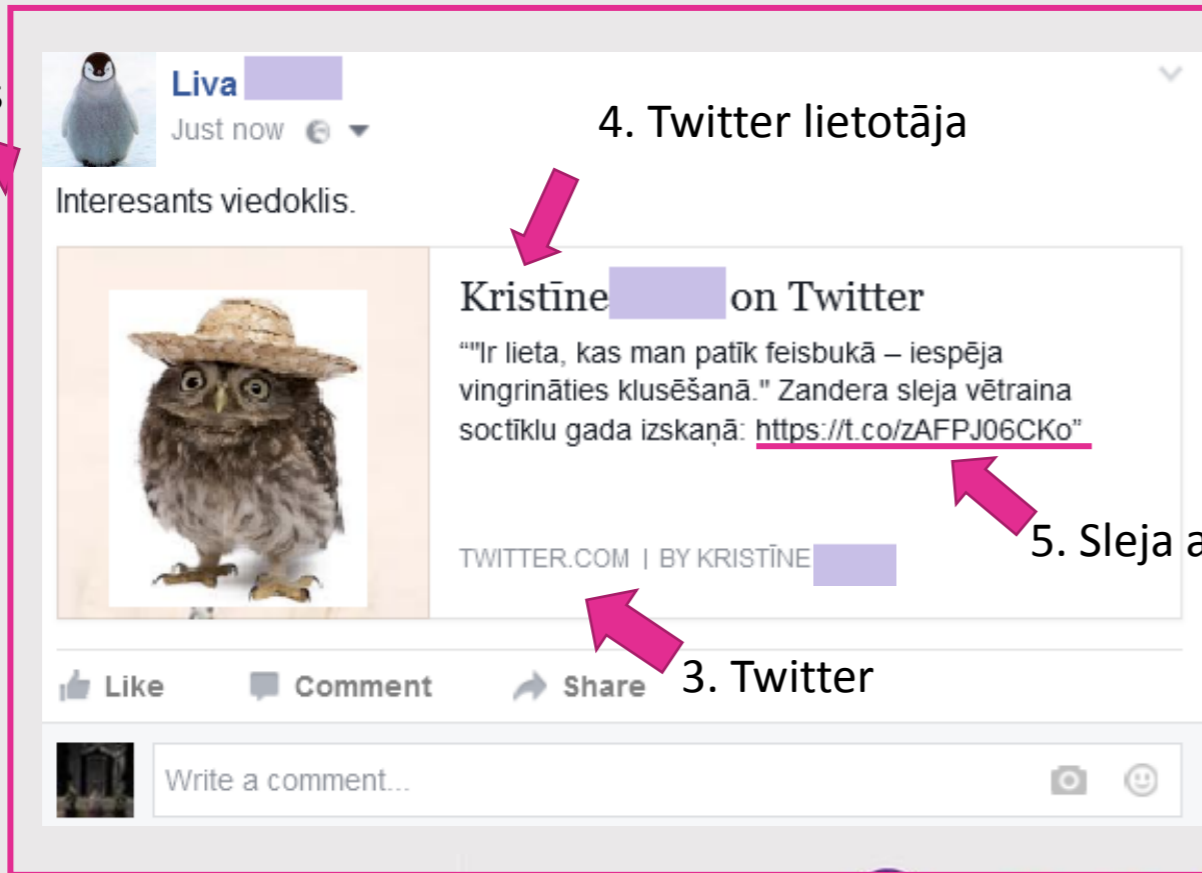

- **Tiesības tikt aizmirstam (The right to be forgotten)** "reflects the claim of an individual to have certain data deleted so that third persons can no longer trace them."
- **Tiesības tikt aizmirstam** ļauj indivīdiem pieprasīt informācijas, video vai fotogrāfiju dzēšanu no interneta, lai tie neparādītos meklēšanas rezultātos.
- Regulas mērķis ir nodrošināt, ka cilvēki saglabā kontroli pār saviem personas datiem, gan ierobežojot to izmantošanu, gan spējot tos mainīt vai panākot to izdzēšanu.

Bet kā ir patiesībā?

2. Draugs

4. Twitter lietotāja

Kristīne on Twitter

““Ir lieta, kas man patīk feisbukā – iespēja vingrināties klusēšanā.” Zandera sleja vētraina soctīklu gada izskaņā: <https://t.co/zAFPJ06CKo>”

TWITTER.COM | BY KRISTĪNE

3. Twitter

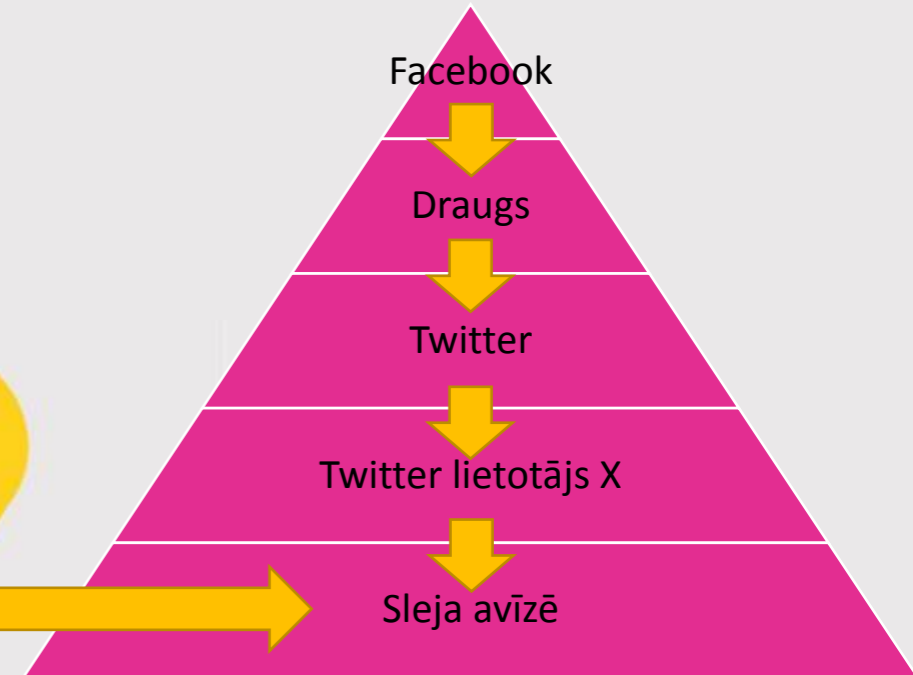
5. Sleja avīzē

1. Facebook

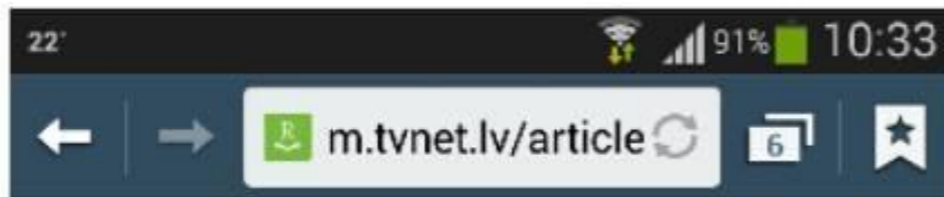

Īstais avots!

Trīs informācijas līmeņi digitālajā CV

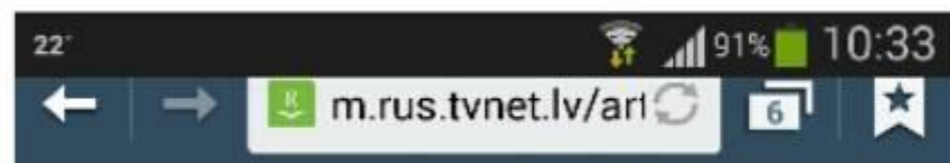

ASV izlūkdienesti: lidmašīnu varbūt «kļūdoties» notrieca separātisti 137

BNS/AFP, 2014. g. 23. jūlijā, 07:12

Malaizijas nacionālās aviokompānijas «Malaysia Airlines» reisa MH17 lidmašīnu Ukrainas austrumos var būt «kļūdoties» notriekuši slikti apmācīti prokrieviskie separātisti, otrdien paziņoja ASV izlūkdienestu pārstāvji.

США не нашли доказательств причастности России к падению Boeing 64

Lenta.ru, 23 июля 2014 г., 08:08

У США нет доказательств прямой причастности России к падению малайзийского «Боинга» на Украине. Вероятнее всего, лайнер был сбит по ошибке ополченцами. Об этом, как

Горбачев поддерживает позицию России по украинскому кризису

ИТАР-ТАСС

30 август 2014 г.

http://rus.tvnet.lv/novosti/za_rubjezhom/267090-gorbachjev_poddjержivajet_poziciju_rossii_po_ukrainskomu_krizisu/print

Изменить размер текста

Фото: Ria Novosti /Scanpix

Михаил Горбачев убежден, что Россия сейчас ведет правильную политику по отношению к происходящим на Украине событиям. «Если наша страна вмешается, то такой пожар может быть, что не потушим потом всем миром. И правильно, что политики держат позицию», - сказал первый президент СССР «Русской службе новостей» .

Gorbačovs aicina Krieviju neiejaukties Ukrainas iekšējās lietās

LETA

2014. g. 30. augusts

http://www.tvnet.lv/zinas/arvalstis/524456-gorbacovs_aicina_krieviju_neiejaukties_ukrainas_ieksejas_lietas/print

A A Mainīt teksta izmēru

Mihails Gorbačovs, Foto: FABRICE COFFRINI / AFP

Pēdējais bijušās PSRS līderis Mihails Gorbačovs nācis klajā ar aicinājumu Krievijai neiejaukties Ukrainas iekšējās lietās, ziņo neatkarīgais Krievijas televīzijas kanāls «Doždj».

«Ja mūsu valsts iejaucas, tad var izcelties tāds ugunsgrēks, ko nenodzēst visai pasaulei,

